

Література:

1. Левчук, Ірина. Комунікативні ознаки рецензійного дискурсу. *Studia Ukrainica Posnaniensia* / Adam Mickiewicz University Press. 2013. Vol. I. Pp. 97–105.
2. Макарук, Лариса. Мультиmodalність сучасного англомовного масмедійного комунікативного простору : дис. ...д-ра філол. наук : 10.02.04 – германські мови. Луцьк, 2019. 635 с. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/dis/02_2019/Makaruk-Larysa_disser.pdf
3. Bernard, Catherine. Recent research on contemporary British Fiction. *20th–21st Century 'British' Literature: Recent Critical Trends. Concluding panel of the SEAC workshop* (2013, SAES conference). URL: <https://journals.openedition.org/ebc/1298#>
4. Mambrol, Nasrullah. A Brief History of English Literature. 2018. URL: <https://literariness.org/2018/07/18/a-brief-history-of-english-literature/>
5. The Telegraph. URL: <https://www.telegraph.co.uk/books/what-to-read/what-favourite-book-2022-submit-review/>
6. Ventola Eija, Charles Cassily, Kaltenbacher Martin. Perspectives on Multimodality. *John Benjamins Publishing*. 2004. 249 p.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-450-7-13>

ІНВЕРСІЯ ТА ПАРЦЕЛЯЦІЯ У МОВІ ЯПОНСЬКОЇ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ПРИКЛАДИ ПОРУШЕННЯ НОРМАТИВНОЇ СИНТАКСИЧНОЇ БУДОВИ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ SOV

Комарницька Т. К.

*кандидат філологічних наук, доцент, докторант кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Відомо, що синтаксична будова японської мови є доволі жорсткою, і відхилення від традиційної структури SOV може бути сприйнятим або як потужний стилістичний виразний засіб, або як груба помилка, однак у кожному разі воно не залишиться непоміченим. Через це синтаксичні фігури, що ґрунтуються на незвичному розташуванні елементів мовлення, являють собою набагато сильніше відхилення від норми, ніж, наприклад, в українській мові. Як справедливо зазначає з цього

приводу Ю. Кім, «для японської мови стилістичне значення інверсії та парцеляції є особливо актуальним через чітко регламентований порядок слів у реченні» [3, с. 22].

Як відомо, стилістична функція інверсії та парцеляції дуже близька, але парцельовані фразові єдності зазвичай є експресивнішими варіантами інвертованих конструкцій [2, с. 25; 4, с. 349], а критеріями розрізнення статусів інвертованих і парцельованих конструкцій в основному є інтонаційний і пунктуаційний [3, с. 23]. Інверсія та парцеляція не допускаються літературною японською мовою і являють собою порушення її граматичної структури; помірне використання інверсії та парцеляції притаманне лише розмовному стилю, оскільки спонтанне побутове мовлення складається з непередбачених заздалегідь висловлювань, і мовці вже безпосередньо під час акту комунікації можуть доповнювати свої фрази певною інформацією, яка, як виявляється вже у процесі спілкування, є необхідним уточненням або спадає на думку в останній момент, уже безпосередньо під час мовленнєвого акту. Дійсно, тільки неформальне розмовне мовлення в силу своєї природи і специфіки дозволяє собі максимальну кількість відхилень від мовної норми, причому на всіх мовних рівнях. Однак виявляється, що не лише йому притаманне порушення синтаксичної структури речень: інверсію та парцеляцію спостерігаємо й у мові масової культури Японії, причому навіть у письмових її жанрах, що з погляду загальнолітературної японської мови є неприпустимим, оскільки письмова форма, безперечно, куди більше тяжіє до стандарту, ніж усна. Жанри ж японської масової культури у своєму прагненні бути ближчими до мас і наблизити свою мову до невимушено-розмовної цілком спокійно нехтують правилами японської граматики, тож у мові масової культури Японії спостерігаємо вільне функціонування як інверсії, так і парцеляції:

ただ、最初に彼に会った時に言ったんだ。『僕はこの人と結婚する』って。すると、彼もそっくりそのまま同じことを言ったんだよ。

実は過去に「これじゃダメだ。食事に気をつけないと」と食べる量を減らしていた時期があったんです。

この間は、ラクダを食べました。前日にはラクダに乗って砂漠に出たのに！

У всіх наведених фрагментах із модного журналу «Cosmopolitan Japan» спостерігаємо явище парцеляції, що на письмі відтворене відповідним розділовим знаком (крапкою). При цьому, як бачимо, парцеляції зазнають різнорідні члени чи частини речення. Так, у першому прикладі фраза-парцелят 『僕はこの人と結婚する』 ʔ ʔ являє собою групу додатку, що за правилами японської граматики має передувати присудку, однак усупереч логіці в разі парцеляції вилу-

чається зі звичної позиції, причому не лише з неї, а із речення взагалі, виступаючи самостійною структурою, що витікає з попереднього речення, за рахунок чого створюється максимально сильний експресивно-стилістичний ефект [3, с. 23–24]. У наступних двох прикладах парцеляції зазнають підрядні частини складнопідрядних речень – підрядне речення умови та підрядне допустове відповідно. Отже, як бачимо, трактування парцеляції у мові масової культури є доволі широким: піддаватися такому синтаксичному відокремленню можуть не лише члени речення, а й більш комплексні синтаксичні одиниці. При цьому в усіх трьох прикладах автори гламурних статей вирішили вдатися саме до парцеляції, а не до інверсії, з метою створення максимально сильного ефекту і вкладання найпотужнішої емотивної складової у свої тексти. В усіх випадках експлуатація парцеляції, на нашу думку, має на меті наблизити мову глянцю до розмовної, побутової, щоби показати близькість модного глянцю до споживача, його безпосередність і «простонародність».

Цілком очікувано інверсія та парцеляція також виявилися наявними у великій кількості у мові манги, яка, попри свою письмову форму, намагається імітувати неформальне розмовне мовлення, а тому її мові притаманні абсолютно всі відхилення від мовних норм, які наявні у побутовому спонтанному мовленні. У цьому разі автори зумисно експлуатують інверсію та парцеляцію у репліках своїх персонажів із метою створити ефект «розмовності» й «неформальності», закріплюючи тим самим на письмі суто розмовні девіації, зокрема, синтаксичні. Наприклад:

出てるぞ！！口から血が！！
なにしてるの？ツグム君。
消せ！！今すぐ！！
えー！！なにその男らしい声ー！！
どうなんやろこれは・・・
なんだよ会長ー

Ці приклади з манги демонструють експлуатацію як інвертованих, так і парцельованих конструкцій, при цьому інверсії та парцеляції можуть зазнавати різнорідні синтаксичні одиниці. Так, у першому та другому прикладах спостерігаємо парцеляцію підмета (чи, точніше, групи підмета), який за правилами японської граматики має стояти на початку речення. Як бачимо, парцеляція синтаксичної позиції підмета, яку можна трактувати і як зовнішню інверсію, досягається шляхом перенесення підмета у постпозицію до присудка і його пунктуаційного відокремлення [3, с. 23], при цьому в першому прикладі задля ще сильнішого емоційно-експресивного ефекту (попри те, що парцеляція сама по собі вже є надзвичайно потужним стилістичним засобом)

відокремлені фрази-парцеляти розділені не крапкою, а аж двома знаками оклику. У третьому прикладі спостерігаємо аналогічне «підсилення» парцеляції за допомогою розділових знаків (зазначимо, що для мови манги характерне повторення довільної кількості знаків оклику задля підкреслення експресивної складової, і вживання двох знаків оклику поспіль є доволі типовим, на відміну від, наприклад, української пунктуації). У цьому прикладі наявна парцеляція обставини часу, яка в японському реченні посідає позицію прилягання до присудка (препозицію); винесення ж її за межі речення у відокремлену фразу-парцелят дозволяє зробити акцент на тому часі (моменті), який виражений цією обставиною. У четвертому прикладі спостерігаємо інверсію іменної частини складеного іменного присудка, вираженої питальним займенником, при цьому інверсія навіть не супроводжується комою, яка зазвичай оформлює цю синтаксичну фігуру на письмі. Таке опційне використання знаків пунктуації не є рідкістю і загалом цілком уписується у повсякчасний відхід від мовної норми, який дозволяє собі мова масової культури на всіх мовних рівнях. В останньому прикладі також міститься інверсія, цього разу підмета – всупереч правилам японського синтаксису він опиняється у кінці речення; при цьому знову не спостерігаємо жодного пунктуаційного виділення інвертованого члена.

На нашу думку, інверсія та парцеляція, які, як ми вже згадували вище, є потужним виразним засобом японського стилістичного синтаксису, допомагають зробити мову масової культури емоційнішою й експресивнішою, що безпосередньо корелює з однією з провідних ознак масової культури – грою на почуттях та апелюванням до емоцій, а не до інтелектуальної складової, за рахунок чого вона стає світом ерзац-емоцій [1, с. 98], набуває примітивної емоційності [5, с. 117] та формує споживацько-гедоністичне ставлення до життя [6, с. 171]. Відповідно, можемо стверджувати, що експлуатація інверсії/парцеляції, підвищуючи емоційність та експресивність мови масової культури, сприяє творенню масовою культурою нової естетичної інформації чи неоміфологем (за постмодерністською термінологією). При цьому з погляду лінгвоекології вживання інверсії та парцеляції, як нам видається, можна трактувати як деструктивне явище, оскільки обидва випадки є явним відхиленням від синтаксичних норм, і, якщо в невимушеному спілкуванні їхню наявність можна виправдати, адже мовці заздалегідь не готують свої репліки, то в осмисленому письмовому дискурсі ці феномени явно недоречні.

Література:

1. Власова А. Ю. Масова культура: сучасні аспекти дослідження. *Вісник НАКККіМ. Культурологія*. 2014. № 2. С. 97–102.
2. Дебейко О. В. Інверсія та парцеляція як ієрархічні різновиди стилістичних засобів породження тексту. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Східні мови та літератури*. 2000. № 3. С. 24–35.
3. Кім Ю. О. Явища інверсії та парцеляції як засоби створення стилістичного ефекту в японській мові. *Сучасні тенденції сходознавства* : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. С. 21–25.
4. Комарницька Т. К. Переклад різностильових текстів (японська мова) : підручник. Київ : Видавничий дім «Дмитра Бураго», 2021. 672 с.
5. Петрушкевич М. С. Релігійна комунікація у контексті масової культури : монографія. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2018. 408 с.
6. Хорольська Т. А., Шевченко І. В. Бездуховність масової музичної культури і проблеми гармонізації духовного світу людини. *Актуальні проблеми духовності* : зб. матеріалів всеукраїнської наук.-практич. конференції у Кривому Розі. Кривий Ріг, жовтень, 1995. С. 163–173.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-450-7-14>

АБРЕВІАЦІЯ ЯК СПОСІБ УТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ БІЗНЕС-НЕОЛОГІЗМІВ

Корнєласва Є. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри «Філологія»*

*Одеського національного морського університету
м. Одеса, Україна*

Розвиток бізнес-середовища супроводжується постійним впровадженням нових термінів та концепцій, що відображають зміни в організаційних структурах, економічних процесах та технологіях. Англійська мова, як глобальний інструмент бізнес-комунікації, відіграє ключову роль у формуванні й поширенні цих термінів. Абревіація є одним з найбільш ефективних способів утворення неологізмів, зокрема в бізнесі, де швидкість і чіткість інформації мають вирішальне значення.